

บทที่ ๕

ผลกระทบของ GATS ต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

๕.๑ บทวิเคราะห์หลักการสำคัญของ GATS ต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน

ดังที่ได้กล่าวมาในบทก่อนหน้าในเรื่องของหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของ GATS ที่จะต้องนำมาใช้กับการประกอบธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะต้องขยายกิจการเพื่อเป็นการเปิดเสรีให้กับต่างชาติที่จะมาลงทุนในประเทศไทย หรือโดยการผ่านสถานที่ทำการ (Commercial Presence) ในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศสมาชิกของ GATS ด้วย สำหรับพันธกรณีทั่วไปซึ่งไทยยึดถือปฏิบัตินั้นแจกแจงเดียวกับประเทศภาคีอื่น ๆ ในด้านสาขาการเงินก็ได้มีการประยุกต์หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งอาจมีการยืดหยุ่นได้บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องมาตรการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคง (prudential reasons) ซึ่งแต่ละประเทศมักจะอ้างเพื่อให้ตนสามารถออกกฎระเบียบภายในประเทศได้ อันเป็นการคุ้มครองผู้ลงทุน ผู้ฝากเงิน หรือผู้ที่มีหน้าที่ทางการเงินในประเทศของตน

จากกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ระบุไว้ในพันธกรณีและข้อผูกพันต่างๆ ที่ไทยได้เจรจาใน GATS ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารพาณิชย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ก่อนอื่นจะขอกล่าวถึงการสรุปผลของ GATS เสียก่อนว่า การประชุมการเจรจาลายฝ่ายในรอบอุรุกวัย ได้สรุปผลปิดรอบการเจรจาไปแล้วโดยผู้แทนระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสจากประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมเจรจารับรองผลการเจรจาทั้งหมดที่รวมอยู่ในเอกสารที่เรียกว่า กรรมาสารสุดท้าย (Final Act) และจากผลการเจรจาองค์การที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมดำเนินการทั้งในแง่ของสิทธิและพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- ลงนามรับรองโดยรัฐมนตรี มีการกำหนดให้มีประชุมระดับรัฐมนตรีเพื่อลงนามรับรองผลอย่างเป็นทางการโดยผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๓๗ ที่นครมาราเกช ประเทศมอริสโก

- หลังจากมีการลงนามเป็นเวลา ๑ ปี แต่ละประเทศจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนกฎหมายภายในประเทศ เพื่อให้รัฐบาลของตนยื่นสัตยาบันยืนยันการรับรองตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้มีฐานะเป็นประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization - WTO)* โดยสมบูรณ์ต่อไป
- มีการประชุมเพื่อกำหนดวันให้ความตกลงมีผลบังคับ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ จะมีการประชุมระดับรัฐมนตรี เพื่อกำหนดวันให้ความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลกมีผลบังคับ ๑

และเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๗ ที่ผ่านมา ได้มีการลงนามใน GATTอย่างเป็นทางการโดยมีผู้แทนระดับรัฐมนตรีจากประเทศภาคีต่าง ๆ ได้เข้าร่วมลงนาม ซึ่งเนื้อหาสำคัญข้อหนึ่งคือ การก่อตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization) ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดูแลการค้าของโลก แทน GATT ได้เริ่มดำเนินการในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ เป็นต้นไป ซึ่งโครงสร้างองค์กรจะประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ๒

(๑) ส่วนการบริหารองค์กรซึ่งเป็นงานประจำของ WTO ประกอบด้วย

- คณะกรรมาธิการด้านการค้าและพัฒนา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลและพัฒนาการค้าของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีระดับเศรษฐกิจไม่สูงมากนัก
- คณะกรรมาธิการดูแลการใช้ข้อกำหนดเกี่ยวกับดุลการชำระเงินเพื่อจำกัดการนำเข้า จะดูแลประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ข้ออ้างว่าเศรษฐกิจในประเทศยังไม่ดีนัก เผชิญกับการขาดดุลการชำระเงินอย่างมหาศาล จึงจำเป็นต้องจำกัดการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นการผิดต่อกฎของ GATT ว่า ประเทศดังกล่าวอยู่ในสถานการณ์ที่ยังจะต้องจำกัดการนำเข้าอีกหรือไม่ และการจำกัดดังกล่าวจะกระทำในด้านใดมีระยะเวลาเท่าใด

---

*WTO เป็นองค์การการค้าโลก ถือเป็นองค์กรระหว่างประเทศในระดับเดียวกันกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการใช้มาตรการการค้าของประเทศสมาชิกทั้งหลาย โดยมีเป้าหมายให้การแข่งขันในตลาดโลกเป็นไปอย่างถูกต้องกา ซึ่งเปลี่ยนชื่อมาจาก MTO -Multilateral trade Organization ตามที่ปรากฏใน GATS คือองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าพหุภาคี

๑ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, "ผลการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย," ข่าวทำเนียบรัฐบาล ๑/๒๘ (๑๘ มกราคม ๒๕๓๗), หน้า ๒๔-๒๕.

๒ "๑๒๕ ขาดิทั่วโลกลงนาม...", ผู้จัดการรายวัน, ๑๖-๑๗ เมษายน ๒๕๓๗.

- คณะกรรมาธิการด้านการบริหารการเงิน และงบประมาณ ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการบริหารและดูแลด้านการเงินของ WTO และกรรมาธิการอื่น ๆ ซึ่งจะมีขึ้นตามข้อตกลง GATT

(๒) คณะมนตรีทั่วไป ทำหน้าที่ยุติข้อพิพาททางการค้า และทบทวนนโยบายการค้าของแต่ละประเทศ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะมนตรีทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย คณะมนตรีด้านการค้าสินค้า คณะมนตรีด้านการค้าบริการ และคณะมนตรีด้านการค้าทรัพย์สินทางปัญญาที่แยกกันดูแลด้านต่าง ๆ ในการค้าโลก ภาระงานของ WTO จะถูกเลือกโดยสมาชิกประเทศต่าง ๆ เช่นเดียวกับภาระงานของกรรมาธิการ และคณะมนตรีชุดต่าง ๆ

สำหรับพันธกรณีที่สำคัญที่ประเทศภาคีทุกประเทศจะต้องปฏิบัติตาม GATS คือ การเปิดตลาดการค้าบริการในสาขาและกิจกรรมที่แต่ละประเทศเห็นว่าสามารถเปิดให้ต่างประเทศเข้ามาทำการค้าได้ในแต่ละรูปแบบ ส่วนประเทศไทยได้เจรจาแลกเปลี่ยนตารางข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ ดังนั้น พันธกรณีของไทยจะต้องไม่ทำให้มีการปิดตลาดในอนาคตสำหรับการค้าบริการในสาขาที่ได้ยื่นผูกพัน

สำหรับข้อเสนอทางการเงินที่ไทยเสนอในช่วงระหว่างการเจรจาทำให้สหรัฐฯ ประชาคมฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย แคนาดา และกลุ่มนอร์ดิก ไม่พอใจข้อเสนอการเปิดเสรีที่ไม่เปิดสาขาบริการการธนาคารมากเท่าที่ควร จึงพยายามผลักดันให้ประเทศไทยแก้ไขปรับปรุงข้อเสนอให้มีการเปิดเสรีมากขึ้น ซึ่งตามตารางผูกพันนั้น ไทยได้เสนอรายการด้านการบริการการเงินไว้ในประเภทเดียวกับที่สถาบันการเงินไทยประกอบอยู่ในปัจจุบัน แต่ได้จำกัดการเข้าสู่ตลาดไว้ในขอบเขตที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งประเภทธุรกิจ และสัดส่วนของสัญชาติผู้ถือหุ้นโดยสรุปดังนี้

สาขาธนาคารต่างประเทศ

๑. ผู้กัณฑ์เฉพาะสาขาที่มีอยู่แล้วในประเทศไทย ภายใต้โครงสร้างผู้ถือหุ้นปัจจุบัน ไม่ผูกพันให้ธนาคารต่างประเทศใหม่เข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย
๒. การอนุญาตให้มี ATM ในสถานที่ทำการของสาขาธนาคารต่างประเทศนั้นเอง หรือใช้ร่วมกับ ATM ของธนาคารพาณิชย์ไทย หรือเข้าร่วมกับ ATM pools ของธนาคารพาณิชย์ไทย

ธนาคารพาณิชย์ไทย

๑. กำหนดให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว และหุ้นที่ถือโดยบุคคลหรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว
๒. ต้องมีบุคคลผู้มีสัญชาติไทยเป็นกรรมการไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของกรรมการทั้งหมด

กิจการวิเทศธนกิจ

๑. ต้องขอใบอนุญาตจากกระทรวงการคลัง
๒. ไม่ผูกพันในการให้ใบอนุญาตใหม่ นอกเหนือไปจาก ๒๐ ธนาคารต่างประเทศที่ได้ใบอนุญาตประกอบกิจการวิเทศธนกิจ (โดยไม่มีสถานประกอบการ (commercial presence) ในประเทศไทย) แล้วในเดือนมีนาคม ๒๕๓๖

นอกเหนือจากตารางข้อผูกพันที่ไทยได้เสนอไปนั้นดังที่กล่าวมานั้น ไทยได้แจ้งข้อผูกพันเพิ่มเติมสำหรับการเปิดเสรีในบริการทางการเงิน ที่ผ่านมาก็คือ ในปี ๒๕๓๗ ได้มีการอนุญาตให้ธุรกิจวิเทศธนกิจ (BIBF) ต่างประเทศสามารถให้บริการได้ในต่างจังหวัดภายใต้เงื่อนไขที่ทางการจะกำหนด และกระทรวงการคลังก็มีนโยบายที่จะอนุญาตให้ธนาคารต่างประเทศเปิดสาขาเต็มรูปแบบจำนวนไม่เกิน ๕-๗ รายภายในปี ๒๕๔๐ โดยจะพิจารณาจากธนาคารที่ประกอบธุรกิจวิเทศธนกิจก่อน (แต่เป็นเพียงข้อผูกพันเบื้องต้นเท่านั้น และในขณะนี้ ทางการก็ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาระบบการเงินดังที่ได้กล่าวไว้ในบทต้นแล้ว

ในเรื่องของธุรกิจวิเทศธนกิจที่อนุญาตให้เปิดสาขาในต่างจังหวัดและการอนุญาตให้วิเทศธนกิจต่างประเทศสามารถเปิดสาขาเต็มรูปแบบได้ตามขั้นตอนและจังหวะเวลาที่เหมาะสมก็เป็นแนวนโยบายของประเทศไทยอยู่แล้วในการพัฒนาระบบการเงิน และนำเป็นข้อเสนอซึ่งเป็นพันธกรณีเบื้องต้น และประเทศไทยได้สงวนสิทธิ์ที่จะเลือกปฏิบัติระหว่างประเทศคู่เจรจา เพื่อเป็นข้อต่อรองกับประเทศคู่เจรจา เนื่องจากสหรัฐฯ ได้ขอสงวนสิทธิ์ในการเลือกปฏิบัติระหว่างประเทศคู่เจรจา โดยการกำหนดเงื่อนไข (two-tier system) ที่ใช้เป็นเงื่อนไขในการเจรจากับแต่ละประเทศในการเปิดตลาดการเงิน โดยสหรัฐฯ จะแบ่งประเทศออกเป็น ๒ กลุ่ม โดยพิจารณาหลังจากลงนามไปแล้ว ๖ เดือนว่า มีประเทศใดบ้างที่เปิดและไม่เปิดตลาดเสรีทางการเงิน โดยกลุ่มประเทศที่เปิดตลาดเสรี ก็จะได้รับ MFN ซึ่งในการเปิดเสรีจะต้องเปิดให้แก่ทุกประเทศ แต่ใน

กรณีของสหรัฐฯ สหรัฐฯ ถือว่ายังมี การเปิดเสรีไม่เพียงพอตามข้อเรียกร้องของสหรัฐฯ และหากประเทศไทยได้ ยังไม่เปิดตลาดการเงินให้สหรัฐฯ ก็จะไม่ได้รับการเปิดตลาดจากสหรัฐฯ เช่นเดียวกัน ดังนั้น ประเทศไทยจึง สามารถนำมาตราการผ่อนคลายที่จะนำมาใช้ในอนาคตมาเป็นข้อต่อรองกับสหรัฐฯ ได้ในเรื่องการเปิดเสรี และประเทศไทยก็ได้เสียเปรียบหรือได้รับผลกระทบจาก GATS เนื่องจากมีนโยบายที่จะขยายธุรกิจด้านนี้ ไปสู่ภูมิภาคอยู่แล้ว หากแต่ควรจะมีการออกกฎหมายมาเพื่อรองรับการทำธุรกิจวิเทศธนกิจต่างประเทศใน ต่างจังหวัด หรือแก้ไขข้อกำหนดบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และการเปิดเสรีทางการเงิน โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติเป็นองค์ประกอบด้วย

จากข้อสรุปทั้งหมดข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า หลักการต่าง ๆ บางประการใน GATS รวมทั้งพันธะ กรณีทั่วไปในกรอบข้อตกลงทำให้ประเทศไทยซึ่งเป็นภาคีของ WTO จำต้องปฏิบัติตาม หากแต่เราทำได้ทำข้อ สงวนยกเว้นหลัก MFN ในภาคบริการการธนาคารพาณิชย์และการเงินอื่น ๆ และใช้หลัก Stand Still คือไม่ เข้มงวดกว่าที่ไทยเป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น เราจึงยังมิได้รับผลกระทบในส่วนนี้ กระนั้นก็ตาม เพื่อเป็นแนว ทางในการปฏิบัติในอนาคต จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมการ และพิจารณาถึงเหตุผลและเงื่อนไขที่ก่อให้เกิด ความจำเป็นในการที่จะคงอยู่หรือยกเลิกข้อยกเว้นนี้

จากตารางข้อผูกพันเฉพาะที่ไทยได้เสนอไปนั้น จะวิเคราะห์ได้ว่า รูปแบบการเสนอบริการใน สาขาธุรกิจการเงินของไทย รูปแบบ ๑ และ ๒ คือ Cross-border supply กับ Consumption abroad นั้น ไม่มี ข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ แต่ในรูปแบบ ๓ และ ๔ คือ Commercial Presence กับ Presence of natural persons จะมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ในที่นี้ จะขอพิจารณาแต่ละประเภทสาขาธุรกิจ

(๑) บริการบัตรเครดิต ได้ระบุอยู่ในธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ที่ขยายขอบเขตการประกอบ ธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งผูกพันสำหรับบริการบัตรเครดิตไว้ว่าการเข้าสู่ตลาดมีข้อจำกัดว่า ให้เป็นไป ตามข้อสงวนที่ใช้บังคับกับทุกสาขา ส่วนสถาบันการเงินต้องได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน แต่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ จึงเห็นได้ว่าในธุรกิจสาขานี้ไม่มีผลกระทบที่จะต้องแก้ไข กฎหมายการธนาคารพาณิชย์

(๒) บริการที่ปรึกษาทางการเงิน เช่นเดียวกับบริการบัตรเครดิต แต่ไม่ได้กำหนดให้สถาบันการ เงินต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยเสียก่อน

(๓) การธนาคารและบริการการเงินอื่น ๆ (ไม่รวมการประกันภัย) ได้แยกย่อยออกเป็นหลากหลายสาขาธุรกิจ ซึ่งบางสาขาไม่มีมีการจำกัดการเข้าสู่ตลาด แต่บางสาขามีการจำกัดการเข้าสู่ตลาด โดยระบุเป็นเงื่อนไข ส่วนเรื่องการปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินั้น สถาบันธนาคารพาณิชย์จะถูกแยกให้เห็นชัดเป็นสำนักงานตัวแทน สาขาของธนาคารต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ไทย และกิจการวิเทศธนกิจ ซึ่งบ้างก็มีข้อจำกัด และบางประเภทก็ไม่ได้จำกัดในเรื่องนี้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การที่ไทยยื่นข้อเสนอเพื่อผูกพันตนเองนั้น ไทยมิได้เปิดเสรีในส่วนที่ตนยังไม่มี ดังนั้น แม้ว่า GATS จะมีผลใช้บังคับแล้วก็ตาม แต่ในปัจจุบัน พันธกรณีทั่วไปที่ไทยตกลงด้วยนั้นก็ได้มีผลกระทบที่จะต้องทำให้ไทยต้องแก้ไขกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ หากแต่ในอนาคต การที่เราขอสงวนและทำเป็นข้อยกเว้นนั้น จะต้องได้รับการทบทวน และเตรียมการอย่างดีเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งหมายถึงการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ จนกระทั่งไทยพร้อมที่จะแข่งขันกับต่างชาติได้แล้ว กฎเกณฑ์การควบคุมต่าง ๆ จะต้องได้รับการพิจารณาและศึกษาอย่างดี

กระนั้นก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่า แม้ขณะนี้ไทยยังมิได้รับผลกระทบโดยตรงก็ตาม แต่สำหรับกฎหมายภายในในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารพาณิชย์ ก็สมควรได้รับการแก้ไขหรือพิจารณาแต่เนิ่น ๆ เพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้นทางอ้อม หรือในอนาคต โดยจะกล่าวถึงเป็นรายหัวข้อดังนี้

๕.๑.๑ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕

เมื่อได้พิจารณาถึงตารางข้อผูกพันเฉพาะที่ไทยได้ยื่นเสนอแก่ WTO แล้ว จะเห็นได้ว่า การผูกพันของไทยนั้นเป็นผลกระทบในทางลบต่อประเทศไทยน้อยมากในแง่ที่ทำให้ประเทศไทยต้องเสนอบริการการเงินสาขาใหม่ หรือผูกพันตนเองมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากประเทศไทยได้มีนโยบายผ่อนคลายนข้อจำกัดเกี่ยวกับการค้าเสรีทางการเงินอยู่แล้ว ก่อนหน้าที่จะทำความตกลงใน GATS ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพันธกรณีมาตรา ๘ หรือการขยายขอบเขตการธนาคารพาณิชย์ โดยให้ประกอบกิจการวิเทศธนกิจได้เป็นต้น แต่เนื่องจากธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะต้องถูกเปิดเสรีมากขึ้นในอนาคต จึงสมควรมีการแก้ไขบทบัญญัติดังต่อไปนี้

- ก) คำนิยามต่างๆ ในมาตรา ๔ อาทิเช่น “การธนาคารพาณิชย์” “ธนาคารพาณิชย์” อาจต้องมีการขยายความมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับประเภทธุรกิจการเงิน และการธนาคารพาณิชย์ที่ได้ระบุไว้ในข้อผูกพัน โดยให้คำจำกัดความที่เหมาะสม และรัดกุมยิ่งขึ้น
- ข) มาตรา ๖ การเปิดสาขาของธนาคารต่างประเทศ ควรจะมีการปรับปรุงกฎเกณฑ์การขออนุญาตจัดตั้ง เพื่อให้ง่ายและสะดวกขึ้น แต่ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงมาตรการกำกับดูแลเพื่อความมั่นคงของชาติด้วย
- ค) มาตรา ๙ ทวิ ควรมีการแก้ไขข้อความเกี่ยวกับประเภทธุรกิจที่ธนาคารพาณิชย์สามารถทำได้ เพื่อให้สอดคล้องกับคำนิยาม “การธนาคารพาณิชย์” ในมาตรา ๔ และเพื่อให้ถ้อยคำในบทบัญญัติสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ง) มาตรา ๑๓ จัตวา เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเงิน การกู้ยืมเงิน หรือการซื้อขายตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ควรจะเพิ่มขอบเขตธุรกิจให้มากขึ้น เช่น การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ การรับประกัน หรืออวัลตัวเงินต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับการแก้ไขพระราชบัญญัติฯ นั้นอาจต้องผ่านขั้นตอนและใช้เวลานาน ดังนั้น เพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ การพิจารณาแก้ไขหลักเกณฑ์บางประการอาจทำได้โดยการออกประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกระทรวงการคลัง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดผลใช้บังคับโดยเร็ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นด้วย และเป็นการกำกับดูแลธุรกิจเหล่านั้นไปในตัวเอง

๕.๑.๒ ประกาศ ระเบียบต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงพาณิชย์

ในปัจจุบัน ประกาศต่าง ๆ นั้นได้มีการออกมาเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความเดิม เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ของทางการอยู่แล้ว และจากพันธกรณีที่ไทยต้องผูกพันนั้น ก็ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประกาศที่มีอยู่ เพียงแต่ว่า สำหรับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ควรที่จะกำหนดขึ้น เพื่อรองรับการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ หรือสาขาธนาคารต่างประเทศ ควรจะมีการระบุให้ชัดเจนถึงสิทธิหน้าที่ ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และไม่ให้ขัดต่อหลักการที่ประเทศไทยผูกพันไว้

อย่างไรก็ตาม การกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติให้แก่ธนาคารพาณิชย์นั้น ควรจะอยู่ภายใต้ อำนาจการกำกับดูแลของหน่วยงานใด ในเรื่องนี้น่าจะได้มีการกำหนดหลักการทำให้แน่ชัดลงไป ระหว่างการ กำกับดูแลสถาบันการเงิน หรือการกำหนดนโยบายการเงิน ให้แก่หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด

๕.๑.๓ ประกาศคณะปฏิวัติ ๒๔๑ (พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจคนต่างด้าว)

อาจกล่าวได้ว่า ผลของกรอบข้อตกลง GATS ไม่มีผลกระทบต่อพ.ว. ๒๔๑ เนื่องจากธุรกิจการ ธนาคารพาณิชย์ไม่จัดอยู่ในธุรกิจบัญชีท้ายพ.ว. ๒๔๑ แต่สำหรับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์บางประเภท กิจการที่ได้เพิ่มเติม หรือได้รับการขยายขอบเขตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกระทำได้ อาจจัดว่าอยู่ภายใต้ บังคับของกฎหมายฉบับนี้ แต่จะได้รับผลกระทบเล็กน้อยเพียงใด คงเป็นเรื่องที่กล่าวได้ยาก เนื่องจาก กฎหมายฉบับนี้ ได้ร่างขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ และไม่เคยได้รับการแก้ไข ผนวกกับเป็นกฎหมายที่ออกมาในยุค นั้น จึงอยู่ในรูปของประกาศคณะปฏิวัติ ซึ่งดูแล้วไม่สอดคล้องกับการที่ไทยกำลังก้าวสู่ระบบการค้าเสรีแบบ ไม่มีพรมแดน ดังนั้น จึงมีการพิจารณาแก้ไขกฎหมายดังกล่าว โดยการร่างเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการ ประกอบธุรกิจคนต่างด้าว (เพื่อใช้แทน พ.ว. ๒๔๑) และขณะนี้กำลังได้รับการเสนอเข้าสู่การพิจารณาในสภา ผู้แทนราษฎร สมัยประชุมวิสามัญกลางปีนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์การค้าเสรีที่ใช้บังคับกับภาคธุรกิจ บริการ หรือวิชาชีพต่าง ๆ ที่สงวนไว้สำหรับคนไทย และไทยจะต้องเปิดตลาดเสรีในส่วนนี้ตามความตกลง ในข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ

โดยเนื้อหาของร่างฯ ดังกล่าว สามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

๑) การกำหนดประเภทธุรกิจ เดิม พ.ว. ๒๔๑ แยกธุรกิจออกเป็น ๓ บัญชี คือ บัญชี ก, ข และ ค แต่สำหรับร่างฯ ใหม่จะมีเพียง ๒ บัญชี คือ ๓

- บัญชี ๑ ห้ามคนต่างด้าวประกอบธุรกิจ เป็นประเภทธุรกิจที่พิจารณาจากบัญชี ก และ บัญชี ค ท้ายพ.ว. ๒๔๑ ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อคนไทย จึงควรมีการควบคุมหรือสงวนไว้สำหรับคนไทย

๓ “อนุมติ พ.ว. ๒๔๑ ฉบับใหม่”, ผู้จัดการรายวัน (๑๑ เมษายน ๒๕๓๘).

- บัญชี ๒ เป็นประเภทธุรกิจที่เห็นว่าคนไทยสามารถประกอบธุรกิจแข่งขันได้ในอนาคตซึ่งกำหนดเวลาควบคุมไว้ ๒ ปี กล่าวคือเป็นธุรกิจที่ปิดไว้ไม่ให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบการเป็นเวลา ๒ ปี นับแต่ร่างฯ มีผลใช้บังคับ หลังจากนั้น จะทยอยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรี

ประเภทธุรกิจตามบัญชี ๑ หากอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจประเภทใด อาจยกเลิกการควบคุมธุรกิจประเภทนั้น หรือเปลี่ยนแปลงได้โดยดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกายกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงบัญชีประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจตามบัญชี ๒ คนต่างด้าวสามารถยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีกรมทะเบียนการค้าได้เสรีแล้ว หากมีผู้ร้องขอให้มีการควบคุมต่อไป หรือเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องควบคุมต่อไป ก็สามารถออกเป็นพระราชกฤษฎีกายกเวลาการควบคุมออกไปได้

นอกจากนี้ หากมีธุรกิจเกิดใหม่นอกจากที่กำหนดไว้ตามบัญชี ๑ และบัญชี ๒ และเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องควบคุม ก็สามารถออกพระราชกฤษฎีกาควบคุมได้ว่าอยู่ในบัญชีใด ถ้ากำหนดให้อยู่ในบัญชี ๒ ก็สามารถควบคุมได้ ๒ ปี

จากประเภทธุรกิจที่กำหนดไว้ในบัญชีสอง * หมวด ๔ ข้อ ๗ คือ การประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับการซื้อขายล่วงหน้าซึ่งตราสารทางการเงินและหลักทรัพย์ จะเห็นได้ว่า แต่เดิม ในพ.ว. ๒๔๑ ไม่ได้ระบุชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องการธนาคารพาณิชย์ ว่าเป็นธุรกิจที่ถูกควบคุม แต่ในร่างฯ ใหม่ที่กำหนดไว้เฉพาะประเภทธุรกิจตราสารอนุพันธ์ทางการเงิน ซึ่งเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งในการธนาคารพาณิชย์ว่าได้รับการควบคุมโดยให้อยู่ในบัญชี ๒ ซึ่งเมื่อพ้นกำหนดเวลา ๒ ปีแล้ว ให้ถือว่าธุรกิจนี้สามารถแข่งขันได้โดยเสรีในตลาดการเงิน

๒) สิทธิของสหรัฐฯ ตามสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-สหรัฐฯ พ.ศ. ๒๕๑๑ เดิม พ.ว. ๒๔๑ มีข้อกำหนดยกเว้นให้ธุรกิจของสหรัฐฯ เข้ามาประกอบอาชีพสงวนของไทยที่ระบุไว้ใน พ.ว. ๒๔๑ ได้ ตามสนธิสัญญาฯ แต่ร่างฯ ที่ยกขึ้นใหม่นี้ จะกำหนดให้สหรัฐฯ ทำธุรกิจในบัญชี ๑ ซึ่งสงวนไว้สำหรับคนไทยได้ แต่ต้องขออนุญาตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นกรณี ๆ ไป ส่วนสิทธิของธุรกิจสหรัฐฯ ที่ได้มาตามสนธิสัญญาฯ จะสามารถมีสิทธิต่อไปได้ตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต

* ดูรายละเอียดจาก บัญชี ๑-๒ ท้ายร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

๓) การควบคุมสิทธิออกเสียงคนต่างด้าว สำหรับค่านิยมของ “คนต่างด้าว” ครอบคลุมถึงสิทธิในการออกเสียงของผู้ถือหุ้นด้วย เพื่อให้คนต่างด้าวครอบงำธุรกิจของคนไทย และให้ระบุเรื่องสิทธิออกเสียง ซึ่งมีลักษณะการครอบงำไว้ในบทเฉพาะกาล เนื่องจากเห็นว่า การครอบงำในรูปแบบสิทธิออกเสียงของต่างชาติมีโอกาสเป็นไปได้ แม้ว่าจำนวนทุนและจำนวนกรรมการในการออกเสียงจะไม่ถึงกึ่งหนึ่งก็ตาม

ดังนั้น หากนิติบุคคลใดให้สิทธิในการออกเสียงของคนต่างชาติมากกว่ากึ่งหนึ่ง นิติบุคคลนั้นต้องทำเรื่องขออนุญาตกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งบทบัญญัตินี้ใช้บังคับกับนิติบุคคลรายใหม่เท่านั้น ไม่กระทบถึงนิติบุคคลที่มีอยู่แล้ว ๔

๔) ระยะเวลาที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน มีการปรับปรุงด้วยคำเรื่องสิทธิการประกอบธุรกิจของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนให้ชัดเจนขึ้น ๕

๕.๑.๓ สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๑๑

สนธิสัญญา นี้เป็นข้อตกลงระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกัน ด้านสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งสิทธิเรื่องการค้าบริการ คือ การประกอบธุรกิจและอาชีพภายในประเทศของแต่ละชาติ โดยกำหนดให้ใช้หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) มาใช้บังคับกับธุรกิจเกือบทุกประเภท ยกเว้นที่ได้สงวนไว้ในข้อ ๔ วรรค ๒ ซึ่งการให้สิทธิเยี่ยงคนชาติแก่คนชาติสหรัฐฯ นั้น ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติกับคนชาติของประเทศสมาชิกอื่นใน GATS อันเป็นการขัดต่อหลัก MFN ในกรอบข้อตกลงของ GATS แต่เนื่องจากไทยยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามหลัก MFN จึงได้ขอสงวนไว้โดยทำเป็นข้อยกเว้นไม่นำหลักนี้มาใช้กับสนธิสัญญา ดังปรากฏในภาคผนวกว่าด้วยข้อยกเว้นข้อ ๒ ซึ่งขอยกเว้นเป็นเวลา ๑๐ ปี โดยมีการทบทวนครั้งแรกภายใน ๕ ปีหลังจาก WTO จัดตั้งขึ้น

๔ “อนุมติ .....” ผู้จัดการรายวัน (๑๑ เมษายน ๒๕๓๘).

๕ “ร่างกฎหมายปว. ๒๘๑ ใหม่ตลอด ให้สิทธิอเมริกันทำบัญชีต้องห้าม,” ผู้จัดการรายวัน (๗ เมษายน ๒๕๓๘).

จึงอาจกล่าวได้ว่า หลักการ MFN นี้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสนธิสัญญา นี้โดยตรง แต่การที่จะให้ สนธิสัญญา ได้รับการแก้ไข หรือมีการยกเลิก หรือมีการคงไว้โดยให้เจรจาบททวนกันใหม่ เพื่อให้สอดคล้อง กับความตกลงของ GATS เป็นเรื่องที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาถึงผลดี ผลเสีย และผลกระทบต่อธุรกิจ ใน ประเทศไทยด้วย

๕.๑.๔ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑

เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้ควบคุมการอนุญาตคนต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย ในอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น จึงไม่ได้รับผลกระทบจากการที่ไทยรับข้อผูกพันตามพันธะ กรณีเฉพาะในส่วนของการธนาคารพาณิชย์ ในเรื่องหลักการเข้าสู่ตลาด (Market Access) แต่สำหรับวิชาชีพ อื่น ๆ ที่ไทยต้องเปิดเสรี และยังคงเป็นอาชีพสงวนให้แก่คนไทยเท่านั้น จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข หรือยก เลิก เพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้สอดคล้องกับหลักการเปิดเสรีของไทย

๕.๒ ผลกระทบที่สำคัญของ GATS ต่อภาคธุรกิจการธนาคารในประเทศไทย

ภายใต้ข้อผูกพันของ GATS ที่ประเทศไทยเข้าร่วมเจรจานั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบ การเงิน และธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ^๑

- ผลดี ๑. การเปิดเสรีระบบการเงินของประเทศ ทำให้เกิดการแข่งขันในระบบสูงขึ้น ผู้บริโภค จะได้รับประโยชน์จากบริการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และเครื่องมือทางการเงินที่ ใหม่ หลากหลาย ทันสมัยและมีต้นทุนต่ำลง ทำให้ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ต้องปรับตัวเพื่อรับการแข่งขันท้าทายจากภายนอก นอกเหนือจากการแข่งขันกันเอง ระหว่างธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งสถาบันการเงินอื่น ๆ โดยการลดต้นทุน ปรับปรุง ประสิทธิภาพในการเสนอบริการ และเร่งพัฒนาบุคลากร ซึ่งในปัจจุบัน ทางเราได้ พยายามชั้นนำและกระตุ้นผู้บริหารสถาบันการเงิน เร่งดำเนินแผนปฏิบัติงานเพื่อรองรับ การแข่งขันตามนโยบายข้างต้นมาโดยลำดับ

๑ "รายงานข้อยุติแกตต์ 'ไทย' ได้หรือเสีย," เอกลักษณ์แนวหน้า (๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗).

๒. ประเทศไทยสามารถสร้างอำนาจต่อรองได้มากขึ้น ในกรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศ เรื่องการค้าบริการทางการเงิน โดยประเทศภาคีที่เป็นฝ่ายรุกจะไม่สามารถใช้มาตรการฝ่ายเดียว (Unilateral Measures) เพื่อบีบบังคับ ให้อีกฝ่ายหนึ่งเปิดตลาด แต่จะต้องนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของ WTO ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศ ถ้าหากประเทศภาคีดำเนินมาตรการใดอันเป็นการขัดต่อ WTO (ได้รับการยกจากฐานะจาก GATS มาเป็น WTO) การพิจารณาของ WTO จะเป็นเครื่องชี้ขาดว่ามาตรการนั้นผิดต่อหลักการของ WTO หรือไม่ ถ้าตัดสินว่าผิด ประเทศภาคีนั้น ๆ ต้องถอนมาตรการซึ่งขัดต่อกฎเกณฑ์นั้นออก และในการพิจารณาดังกล่าว จะมีประเทศภาคีอื่น ๆ ร่วมทำหน้าที่ตัดสินและชี้ขาดปัญหาข้อพิพาทดังกล่าว ซึ่งระบบการพิจารณาเช่นนี้จะทำให้ประเทศไทยในฐานะประเทศเล็กไม่อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ
๓. การเปิดเสรีการค้าบริการการเงินระหว่างประเทศ ทำให้ระบบการเงินของโลกมีความโน้มเอียงเชื่อมโยงเข้าหากันมากขึ้น (Internationalization and Globalization) เนื่องจากประเทศไทยได้เปิดประตูการค้าบริการการเงินให้กับผู้ประกอบการต่างชาติมากขึ้น กิจกรรมทางธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศย่อมจะมากขึ้นตามด้วย ทั้งที่เป็นธุรกรรมที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และที่จะมีขึ้นในอนาคต จึงก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี และความเชี่ยวชาญในระบบการเงินการธนาคารระหว่างประเทศสูงขึ้น (Transfer of Technology and Know-how)
- ผลเสีย ๑. ข้อผูกพันการเปิดเสรีทางการเงินอาจมีผลกระทบต่อจังหวะขั้นตอน และความคล่องตัวในการดำเนินนโยบายการเงินในประเทศ เนื่องจากการทำพันธกรณีกับต่างประเทศจะมีความเสี่ยง ซึ่งหากประเทศไทยไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ผูกพันไว้ ย่อมจะต้องชดเชยประเทศผู้เสียหายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ วรรค ๒ ของกรอบข้อตกลงฯ ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า หากประเทศภาคีใดได้รับผลกระทบจากข้อเสนอแก้ไขหรือถอนข้อผูกพันในตารางข้อผูกพันเฉพาะของประเทศภาคีอื่น และประเทศภาคีนั้นร้องขอต่อ WTO ประเทศภาคีผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจะต้องถูกปรับค่าชดเชยให้แก่ประเทศผู้เสียหาย

กรณีข้างต้น ตัวอย่างเช่น การที่ประเทศไทยผูกพันตนเองไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะว่าจะอนุมัติให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจวิเทศธนกิจในประเทศไทยไม่เกิน ๕ แห่ง ดำเนินธุรกิจในลักษณะเป็นสาขาเต็มรูปแบบ (full branch) ได้ ภายในปี ๒๕๔๐ ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่จะมีการประกาศต่อไป แต่เมื่อถึงเวลาที่กำหนด ประเทศไทยอนุมัติให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจวิเทศธนกิจ ยกเว้นเป็นสาขาเต็มรูปแบบเพียง ๓ แห่งเท่านั้น ถือว่าเป็นการผิดต่อข้อตกลงที่ประเทศไทยได้ผูกพันตนเองไว้ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคารต่างประเทศซึ่งสมควรจะได้รับการยกฐานะ แต่ไม่ได้เนื่องจากการที่ประเทศไทยไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ประเทศไทยผู้เสียหายเหล่านั้นอาจร้องขอต่อ WTO เพื่อให้ประเทศไทยชดเชยค่าเสียหายให้แก่ประเทศภาคีที่ได้รับผลกระทบนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของข้อตกลงเรื่องการค่าบริการการเงินนั้น ยังไม่เป็นที่ยุติ และสามารถเจรจาเปิดตลาดได้ต่อภายในระยะเวลา ๖ เดือน ภายหลังจาก WTO มีผลบังคับใช้ในราวประมาณกลางปี ๒๕๓๘

๒. กรณีที่ระบบสถาบันการเงินในประเทศ ยังไม่พร้อมที่จะเปิดตลาด อาจเกิดปัญหาความมั่นคงขึ้นได้และกิจการสถาบันการเงินในประเทศอาจถูกครอบงำกิจการ โดยสถาบันการเงินของประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐฯ ยุโรป และญี่ปุ่น เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีความสามารถพอที่จะแข่งขันกับสถาบันการเงินในต่างประเทศได้ในบางเรื่อง อาจอาจเนื่องมาจากพัฒนาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ในเรื่องนี้ ทางกรจึงสนับสนุนให้สถาบันการเงินในประเทศเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพและดำเนินการควบรวมกิจการเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศต่อไป ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาระบบการเงิน

๓. ในสาขาบริการที่ยังไม่ได้มีการออกกฎหมาย และระเบียบกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการปฏิบัติ และควบคุมธุรกิจการเงินที่ประเทศไทยได้ผูกพันไว้ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่แล้ว แต่ไม่เป็นไปตามพันธกรณีที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติในบางเรื่องที่ยังกับกรอบความตกลงฯ เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน และเป็นไปตามพันธกรณีที่ประเทศไทยผูกพันตนเองไว้ด้วย แต่ไม่จำเป็นต้องยกเลิกกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ทั้งหมด เนื่องจากประเทศไทยมีข้อสงวนเพื่อเหตุผลความจำเป็นในด้านความมั่นคง (prudential reasons)

โดยสรุป จากการที่ประเทศไทยรับที่จะปฏิบัติตามข้อผูกพันในข้อตกลงฯ มีทั้งผลดีและผลเสียที่อาจจะพิจารณาได้ในขณะนี้ ซึ่งการเปิดนโยบายเสรีการเงินนี้ แผนพัฒนาระบบการเงินที่จัดทำโดย 3 หน่วยงาน เพื่อกำหนดมาตรการการดำเนินงานต่าง ๆ ให้กับสถาบันการเงินปฏิบัติ ทำให้เห็นได้ว่า ประเทศไทยมิได้นิ่งนอนใจกับการที่จะต้องประสบกับภาวะการแข่งขันที่จะต้องเกิดขึ้นอย่างเลี่ยงไม่ได้ จึงต้องมีการปรับตัวทั้งทางด้านองค์กรทางธุรกิจ และระบบการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทยให้มีความแข็งแกร่งและมั่นคงพอที่จะเข้าสู่เวทีการแข่งขันอย่างจริงจัง ซึ่งอาจจะต้องอาศัยเวลาบ้าง แต่ในที่สุด ผลพวงจากการแข่งขัน จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และการบริการที่ดียิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคนั่นเอง